

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΚ ΤΗΣ ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΤΙΒΕΡΕΩΣ ΧΩΡΑΣ

ἔθηκε τὸ ζήτημα, ὅπερ ἔδωκεν ὀριστικὴν ῥοπήν εἰς τὰς τύχας τῆς. Μέχρι τίνος βαθμοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπωφεληθῆ τὴν ἀρχαίαν τέχνην; ἔπρεπε νὰ εὔρη διὰ τὰ νέα τῆς δόγματα νέας παραστάσεις; ἢ θὰ ἠδύνατο ἀφόβως καὶ ἐλευθέρως νὰ δανεισθῆ ὅ,τι εἰς αὐτὴν ἐχρειάζετο ἀπὸ τῶν καλλιτεχνῶν τοῦ παρελθόντος; ἢ ὡς πρὸς τὴν λεγομένην κοσμητικὴν ζωγραφίαν οἱ χριστιανοὶ δὲν εἶχον νὰ διστάσωσι, δὲν ἔβλεπον τί τὸ κακὸν εἰς τὸ νὰ κοσμῶσι τοὺς τοίχους διὰ κομψῶν ἀραβουργημάτων καὶ νὰ ρίπτωσιν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ φανταστικὰ πτηνὰ ἢ πτερωτοὺς δαίμονας ἐν τῷ μέσῳ ἀνθοπλέκτων στεφάνων. Οὕτω δὲ ἀναπαρήγαγον ἀμετάβλητα τῆς παλαιᾶς τέχνης τὰ ὑποδείγματα καὶ διὰ τοῦτο ἀνευρίσκομεν τώρα εἰς τοὺς κευθμῶνας τῶν νεκρῶν χαριέστατα ὁροφῶν ποικίλματα, τὰ ὅποια ὑπενθυμίζουσιν εἰς τὸν περιηγητὴν τὰ ὁροφώματα τῆς Πομπηίας. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα καθίστατο δυσχερέστερον ὅταν οἱ Χριστιανοὶ ἤθελον νὰ φιλοτεχνήσωσιν ὄχι πλέον κοσμήματα καὶ ποικίλματα, ἀλλ' εἰκόνας ἀληθεῖς, τὴν δὲ δυσχερείαν ταύτην ἐλέγχει ἡ συνήθεια ἣν ἔλαβον τοῦ νὰ ἀπεικάζωσι πάντοτε τὰ αὐτὰ θέματα. Τινὰ ἐκ τῶν θεμάτων τούτων παρεῖχεν εἰς αὐτοὺς ἡ Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ταῦτα ἐξηκολούθουν διηλεκτικῶς νὰ ἀναπαριστῶσι κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε τεχνοπροσίαν τὸν Μωϋσῆν ἐξάγοντα ὕδωρ ἐκ τῆς πέτρας, τοὺς τρεῖς Ἑβραίους ἐν τῇ καμίνῳ, ὧν τὸ παράδειγμα

ἦτο παρότρυνσις εἰς τὸ μαρτύριον, τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωνᾶ ἐξερχομένου ἀβλαβοῦς ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους, ἠτις ἐθεωρεῖτο ὑποτύπωσις τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως. Τὴν τυπικότητα ταύτην τῆς παραστάσεως δὲν παρεῖχον αἱ Ἱστορίαι τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ διὰ τοῦτο οἱ χριστιανοὶ τεχνίται ἠναγκάζοντο νὰ προσφεύγωσι πρὸς ἀπεικόνισιν αὐτῶν εἰς ἀπομίμησιν τῆς ἀρχαιότητος· οὕτω βλέπομεν ὅτι παρίστανον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὑπὸ τὴν μορφήν ποιμένος φέροντος πρόβατον ἐπὶ τῶν ὤμων ἢ ὡς Ὀρφέα προσελκύνοντα πρὸς ἑαυτὸν διὰ τοῦ ἄσματός του τὰ ζῶα. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι οἱ ζωγράφοι ἐκεῖνοι ἐπέφερον μεταβολὰς τινὰς εἰς τὰ παλαιὰ πρότυπα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν ἀρμοδιώτερον εἰς ἔκφρασιν τῆς ἐννοίας, ἣν ἤθελον, ἀλλ' εἶναι ὅπωςδὴποτε ἀναντίρρητον ὅτι τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς παραστάσεως παρέλαβον παρὰ τῶν ἀρχαίων τεχνιτῶν. Καὶ ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ χριστιανικὴ τέχνη εὗρεθῆ ἐν τῇ ὁδῷ, ἣν ἐμελλε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ πορευθῆ· θὰ ἐμπνέται πάντοτε ὑπὸ τῆς ἀρχαίας τέχνης, ταύτην ὅμως θὰ προσπαθῆ νὰ προσαρμύξῃ πρὸς τὰ χριστιανικὰ δόγματα. Τὴν τεχνικὴν ταύτην οἰκονομίαν βλέπομεν κατὰ τὰς πρώτας σκοτεινὰς ἀρχὰς τῆς ἐν ταῖς κατακόμβαις καὶ κατὰ τὴν ἀκροτάτην αὐτῆς τελείωσιν ἐν τῷ Βατικανῷ καὶ χωρὶς νὰ ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς Ῥώμης δυνάμεθα νὰ παρακολου-